

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра германської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
(шифр і назва)

освітня-програма/програми Середня освіта (Німецька та англійська мови)

Мова навчання українська

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2018 р.

Суми - 2018

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та завдання курсу
4. Результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література
9. Академічна доброчесність.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи наукових досліджень
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Козлова Вікторія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
Контактний телефон викладача	0505568218
E-mail викладача	kozloff@ukr.net
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» є вибіркоким компонентом освітньо-професійної програми у циклі професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної (німецької) мови. Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» має забезпечити студентів теоретичними знаннями про організацію й проведення наукових досліджень, а також підготувати їх до самостійного виконання науково-дослідної роботи.

Зміст дисципліни охоплює основні поняття, засади та принципи наукового дослідження, питання методологічних основ та типів загальнонаукових методів дослідження, методичні та організаційні особливості проведення лінгвістичних досліджень (сутність системної методології сучасної лінгвістики, напрями досліджень у сучасній лінгвістиці), особливості роботи з інформаційною базою, специфіку технологій моделювання наукового тексту за проведеними дослідженнями; а також ознайомлює зі стандарти щодо оформлення результатів наукових досліджень, формами апробації та відображення результатів наукових досліджень.

3. Мета курсу

Метою навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є формування у студентів здатності продемонструвати обізнаність із елементами теоретичного й експериментального дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації, а також формування системи практичних умінь з написання, оформлення, та захисту студентських науково-дослідних робіт.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» є ознайомити студентів з базовими категоріями, засадами та

принципами наукового дослідження, а також його методологічними основами, схарактеризувати етапи організації та проведення наукового дослідження, проаналізувати технологію презентації результатів наукового дослідження, сформувати у студентів під час семінарських занять систему практичних умінь з написання, оформлення, та захисту науково-дослідних робіт, залучити майбутніх вчителів до опрацювання спеціальної науково-літератури, що має стати джерелом постійного підвищення професійної кваліфікації та навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час набуття кваліфікації.

4. Результати навчання.

Студент оволодіє знаннями:

- основних понять, засад та принципів наукового дослідження;
- види та етапи проведення наукового дослідження;
- методології, методів, логіки та прийомів наукового дослідження;
- сутності теоретичних та емпіричних методів наукових досліджень;
- можливостей та меж застосування методів лінгвістичних досліджень;
- методичних та організаційних особливостей проведення лінгвістичних досліджень (сутність системної методології сучасної лінгвістики, напрями досліджень у сучасній лінгвістиці);
- технології моделювання наукового тексту за проведеним дослідженням
- стандартів щодо оформлення результатів наукових досліджень;
- форм апробації та відображення результатів наукових досліджень.

5. Організація навчання курсу.

Обсяг навчальної дисципліни

	Вид заняття	Загальна кількість годин
1	Лекції	16
2	Практичні	18
3	Самостійна робота	54
4	Консультації	2

Характеристика навчальної дисципліни

Рік підготовки	Семестр	Обов'язкова. Вибіркова
3	6	В

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні відомості про науку та наукові дослідження.

Предмет та поняття про науку, її сутність, історичні аспекти розвитку. Процес пізнання, його види та структура, понятійний апарат, зміст і функції науки. Наука як система знань, закономірності її розвитку. Гіпотеза, докази та формування теорій. Класифікація науки, взаємозв'язок між: трьома розділами наукового знання: природознавством, суспільними (соціальними) науками і філософією. Організація наукової діяльності в Україні та в вищих

навчальних закладах. Наукові школи, їх головні ознаки. Принципи і норми академічної доброчесності. Форми академічної не доброчесності.

Тема 2. Організація та проведення наукового дослідження.

Суть і основні види та етапи наукових досліджень. Об'єкт, предмет наукового дослідження. Науково-дослідницька діяльність студентів, напрями роботи та організаційна структура. Вибір теми та реалізація дослідження, визначення мети і задач наукового дослідження. Основні форми та етапи наукових досліджень студентів. Розробка структури проблеми. Послідовність і конкретизація. Вивчення історичного аспекту проблеми. Попередній план та складання графіку роботи, план змісту роботи. Принцип системного підходу в наукових дослідженнях: цілісність, всебічність, системо утворюючі відносини, субординація, динамічність.

Тема 3. Методологічні основи наукового дослідження.

Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень. Два рівні пізнання в методології наукових досліджень: емпіричний і теоретичний. Загальна і часткова методологія науки. Методи та техніка наукових досліджень, їх класифікація. Методи емпіричного дослідження. Методи теоретичного дослідження. Експеримент та його характерні особливості в процесі дослідження. Аналіз і синтез, індукція і дедукція, історичний і логічний методи дослідження. Гіпотеза і докази у наукових дослідженнях. Способи встановлення істини: безпосередній і опосередкований

Тема 4. Основи системної методології сучасної лінгвістики. Напрями досліджень у сучасній лінгвістиці.

Дисциплінарно-методологічна структура сучасної лінгвістики. Внутрішня лінгвістика. Зовнішня лінгвістика. Синтагматика. Парадигматика. Системний, структурний, функціональний аспекти мови. Основні лінгвістичні парадигми. Сутність функціонального, комунікативного, прагматичного підходів. Напрями досліджень у сучасній лінгвістиці: Когнітивна лінгвістика. Соціолінгвістика. Лінгвопрагматика. Психолінгвістика. Дискурс-аналіз. Лінгвокультурологія.

Тема 5. Методи лінгвістичних досліджень.

Принципи і основні методологічні постулати системної методології лінгвістики. Структура системної лінгвістичної методології. Основні методи лінгвістичних досліджень: універсальні, традиційні та дискурсивні. Методи аналізу синтагматичних відносин: дистрибутивний метод, аналіз безпосередніх складників, валентний аналіз. Методи аналізу парадигматичних відносин : метод опозицій, компонентний аналіз. Методи дискурсивної парадигми: прагматичний аналіз, контент-аналіз, трансакційний аналіз та дискурс-аналіз.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Поняття, терміни та роль інформації в проведенні наукових досліджень. Види та галузі інформації. Пошук вторинної документальної інформації з теми дослідження, бібліографічні видання. Отримання і аналіз первинної інформації. Інформація в інформаційно-пошукових системах

бібліотек та установах науково-технічної інформації. Вторинна інформація. Процес збору та аналізу наукової інформації. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ. Каталоги, їх види та характеристика. Техніка роботи з науковою літературою. Академічний плагіат. Оформлення бібліографічного опису літератури та списку використаних джерел в процесі наукового дослідження.

Тема 7. Технологія презентації результатів наукового дослідження. Технологія моделювання наукового тексту за проведеним дослідженням. Стилiстично-жанрові особливості наукових робіт. Стандарт наукового стилю. Композиція тексту наукової роботи в динамічному аспекті. Рубрикація наукової роботи. Функціонально-сміслові типи мовлення в науковій роботі з позиції стандарту стилю. Мовні особливості наукового стилю. Метамова наукової роботи. Вимоги до терміну. Типові труднощі і помилки при описі наукових результатів. Функціональний стиль наукової прози. Синтаксис наукового тексту. Історія питання. Посилання. Цитування.

Тема 8. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження. Курсова, дипломна роботи: написання, оформлення, захист.

Сутність наукової публікації, її основні види, функції, кількість і обсяг. Наукова стаття, тези наукової доповіді. Реферат. Доповідь. Методика написання тексту. Форми завершення наукових досліджень у вищих навчальних закладах освіти. Курсова (дипломна) робота: загальна характеристика, послідовність виконання, підготовчий етап, робота з текстом, оформлення. Підготовка до захисту дипломної роботи повідомлення про основні результати наукового дослідження. Характерні недоліки при виконанні дипломної роботи.

Тема 9. Актуальні проблеми сучасних лінгвістичних досліджень. Підготовка доповіді, з актуальної теми в межах запропонованих проблем.

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Загальні відомості про науку та наукові дослідження.	2	
2	Організація та проведення наукового дослідження.	2	1
3	Методологічні основи наукового дослідження.	2	1
4	Основи системної методології сучасної лінгвістики. Напрями досліджень у сучасній лінгвістиці	2	
5	Методи лінгвістичних досліджень	2	

6	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	2	1
7	Технологія презентації результатів наукового дослідження.	2	
8	Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження. Курсова, дипломна роботи: написання, оформлення, захист.	2	1
Разом		16	4

Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Загальні відомості про науку та наукові дослідження.	2	
2	Організація та проведення наукового дослідження.	2	1
3	Методологічні основи наукового дослідження.	2	1
4	Основи системної методології сучасної лінгвістики. Напрями досліджень у сучасній лінгвістиці	2	
5	Методи лінгвістичних досліджень	2	
6	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	2	
7	Технологія презентації результатів наукового дослідження	2	1
8	Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження. Курсова, дипломна роботи: написання, оформлення, захист..	2	1
9	Актуальні проблеми сучасних лінгвістичних досліджень	2	
Разом		18	4

Самостійна робота

Самостійна робота передбачає:

1. Опрацювання теоретичного та фактичного матеріалу в процесі підготовки до занять.
2. Пошук, обробка та аналіз інформації, необхідної для вирішення завдань
3. Виконання блоків самостійних практичних завдань.

Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма

Тема 1	<p>Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою.</p> <p>1. Презентувати рейтинг найважливіших наукових відкриттів та найвидатніших вчених за такими темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ 10 найважливіших наукових відкриттів в історії людства. ☐ 10 винаходів людства, які змінили світ до невпізнання. ☐ 10 найвидатніших світових вчених. ☐ 5 українських вчених, винаходами яких користується весь світ. 	6	10
Тема 2	<p>Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою.</p> <p>1. Проаналізувати порівняльні ознаки, за якими слід розрізняти об'єкт і предмет дослідження. Обрати об'єкт та обґрунтувати предмет власного дослідження.</p> <p>2. Визначення мети та розробка завдань дослідження. Визначення його актуальності й наукової новизни.</p> <p>3. Визначення об'єкту та предмету дослідження за темами:</p>	6	8
Тема 3	<p>Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою.</p> <p>1.Складання блок-схеми загальнонаукових методів дослідження.</p> <p>2. Визначити методи дослідження, які застосовувалися в запропонованих прикладах:</p> <p>3. Навести приклади застосування 3 методів дослідження (на вибір).</p>	6	8
Тема 4	<p>Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою.</p> <p>1. Ознайомитися з основними напрямками прикладної лінгвістики. Технологія розпізнавання та обробки природної мови (Natural Language Processing. What is it? Why do we need NLP?). Еволюція розпізнавання та обробки природної мови та її вплив на штучний інтелект.</p> <p>2. Проаналізувати дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики.</p> <p>3. Визначити парадигматичні та синтагматичні відношення на наступних рівнях мови у запропонованих прикладах.</p>	6	9
Тема 5	<p>Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою.</p> <p>1.В наведених прикладах визначте методи лінгвістичних досліджень, які можливо застосувати:</p> <p>2. Відповідно до змісту і мети визначити завдання дослідження.</p>	6	9

Тема 6	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. 1. Ознайомлення з основними вимогами до оформлення списку використаних джерел. (ДСТУ 8302:2015) 2. Оформлення фрагмента наукового дослідження – Список використаних джерел: 1) один автор; 2) два автори; 3) частина книги, періодичного видання; 4) дисертація; 5) автореферат 6) електронні ресурси	6	9
Тема 7	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. 1.З'єднати кліше наукового тексту з їхнім функціональним призначенням: 2.Знайти і виправити помилки в поданому фрагменті статті: 3.Знайти приклади функціонально-сміслових типів мовлення в науковій роботі.	4	9
Тема 8	Підготовка до занять, робота з конспектом та теоретичною літературою. 1. Ознайомлення з основними вимогами до оформлення титульного листа та змісту курсової (дипломної) роботи. 2. Оформлення фрагменту наукового дослідження – титульний аркуш, зміст курсової роботи	6	8
Тема 9	Підготовка доповіді, з актуальної теми в межах запропонованих проблем з мультимедіа презентацією.	8	10

6. Система оцінювання курсу.

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Оцінюються усні відповіді студентів на семінарських заняттях, поточні письмові роботи (відкриті та закриті тести), письмові відповіді в межах практичної самостійної роботи, доповідь з презентацією результатів індивідуального завдання. Поточний контроль – 70 балів. Контроль самостійної роботи - 30 балів. Разом-100 балів
Письмові роботи	Передбачено вісім поточних письмових тестів. За кожне правильно вирішене тестове завдання пропорційна кількість балів (в залежності від кількості завдань у тесті). Максимально за всю тестову роботу – 3 бали.
Семінарські заняття	На кожному занятті студент отримує оцінку за 5 бальною шкалою (за усну відповідь).

Самостійна робота	<p>Практична самостійної роботи, що передбачена в межах теми семінарських занять виконується письмово. Кожна оформлюється окремо у друкованому вигляді (А-4.)</p> <p>Кожна з восьми самостійних робіт студента оцінюється за 3-бальною шкалою.</p> <p>За Темою 9 передбачено підготовка доповіді, з актуальної теми в межах запропонованих проблем (з мультимедіа презентацією), що оцінюється в 12 балів.</p>
Залік	<p>При виставленні заліку (мінімум 60 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час семінарських занять, а також при виконанні завдань для самостійної роботи.</p>

Критерії оцінювання доповіді з теми наукового дослідження з мультимедіа презентацією

№	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Відповідність змісту доповіді заявленій темі, її цілісність та композиційна гармонійність.	2
2	Ступінь розкриття предмету дослідження, наявність узагальнень, обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел, якість ілюстративного матеріалу	2
3	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2
4	Структура та змістовна цінність супровідної презентації	3
5	Оформлення презентації (стиль слайдів, колір, шрифт, оригінальність, наявність помилок)	3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студенту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання завдань на практичних заняттях (максимум 70 балів), та самостійну роботу (30 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Студент, який не набрав 60 балів, залік за відомістю №1 не отримує. У такому випадку в період ліквідації заборгованості, у день і час, який визначено деканатом факультету студент користується повторним правом отримати екзамен за відомістю №2.

8. Рекомендовані джерела інформації

8.

Основні:

1. В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
2. Дудченко А.А. і др. Основы научных исследований. Учебное пособие. - К.; Т-во «Знання», КОО, 2000. - 114 с.
3. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Авторський підручник. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. – 398с.
4. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник . Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. – 308 с.

5. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. - Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Видавничий дім „Професіонал”, 2004. - 208 с.

6. П’ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 116 с.

7. Петрук В.Г. Основи науково-дослідної роботи .- Вінниця, 2006.- 144с.

8. Мартинюк А.П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: Навчально-методичний посібник . ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 40 с.

9. Шейко В.М., Кушнарєнко П.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності . Підручник. Київ: «Знання – Прес», - 2002. - 293 с.

10.Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. - Київ:, 2004. - 240 с.

11.Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с

12.Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ; Таксон, 2016. 234 с

13.Методичні рекомендації до написання курсових робіт з іноземної філології / укладачі: В.В. Козлова, О.В. Багацька. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2019. – 40 с.

Додаткові:

1. Гальчинський А., Гаєць В., Семиноженко В. К. Україна, наука і інноваційний розвиток. – К, 1997. – 66 с.

2. Методичні рекомендації до написання наукової праці./укл. В. В. Васильєв. – Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. – 26 с.

3. Научные работы: Методика подготовки и оформления. Автор-сост. И. И. Кузнецов. – Мн.: Амалфея, 2000. – 544 с.

4. Закон України «Про інформацію» . Голос України - 1992 . - 23 лист.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua – Назва з екрана.

2. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]: [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НІБ України]. – Електронні дані (803 438 записів). – Київ: Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. – Режим доступу: catalogue.nplu.org . – Назва з екрана.

3. Український інститут інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: УІПВ, 2017. – Режим доступу: <http://www.uipv.org> – Назва з екрана.

9. Академічна доброчесність.

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка учасники освітнього процесу повинні:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно покликатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності;
- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Вимоги до викладача:

1. Дотримання правил корпоративної культури.
2. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
3. Надання якісних знань і умінь, формування компетентностей, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків.
4. Об'єктивно оцінювати знання студентів.

Вимоги до студентів:

1. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності»
2. Активна участь в усіх видах робіт, які передбачені курсом «ОНД»
3. Самостійне та добросовісне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю.
4. Обов'язкове виконання практичних завдань в межах самостійної роботи.
5. Обов'язкова підготовка до занять.
6. Обов'язкова присутність і активна участь на всіх заняттях.
7. Участь в усіх видах контролю знань.
8. Недопустимість пропусків і запізень на заняття.
9. Недопустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат.